

Удосконалення педагогічної майстерності викладачів іноземної мови ВНЗ

Іванченко Л.М.

м. Київ, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

Удосконалення педагогічної майстерності викладача є важливою умовою навчального процесу. Вчені виділили ряд закономірностей педагогічної діяльності та майстерності викладачів.

Викладач завжди був, є і буде головною фігурою в освіті, а також у підготовці інженерних кадрів. Для викладачів ВНЗ існують три типи діяльності: педагогічна, наукова та громадська.

Педагогічна діяльність – є процесом вирішення педагогічних задач, залучення студентів до отримання певних знань, формування вмінь та навичок.

Треба відрізнити педагогічні задачі від функціональних задач.

Функціональні задачі – це лекції, практичні, лабораторні, семінарські заняття, бесіди, консультації.

Серед функцій викладача виділяють дві найбільш важливі.

Перша – це функція формування бази знань. Друга – перетворення студента в об'єкт самоосвіти, самовиховання, саморозвитку.

Для виконання цих функцій викладач повинен бути професіоналом, який не тільки добре знає свій предмет, а також може вирішувати педагогічні задачі. Психологічна структура діяльності викладача включає компоненти: гностичний, конструктивний, організаторський, комунікативний.

На ефективність педагогічної діяльності впливають наступні фактори:

1. гарне знання свого предмету;
2. здатність до постійного навчання;
3. потреба отримати нові досягнення (перевершити досягнутий рівень).

Всі викладачі повинні мати специфічні здібності:

- експресивні (педагогічний артистизм, лекторська майстерність);
- академічні (участь в дослідницькій діяльності);
- перцептивні (вміння сприймати психологію студента);
- авторитарні (вольовий вплив на студентів);
- персональний авторитет (витримка, рівновага, вимогливість, повага до студентів);
- комунікативні (вміння спілкуватись, почуття гумору);
- інтуїтивні (інтуїція, широкий кругозір);
- ідейно-політичні та морально-етичні (відповідальність, професійний обов'язок, чесність, свідомість, витримка).

Викладач вищої школи повинен мати всю сукупність якостей, які підтверджуються обов'язками викладача, а саме:

- підготовка навчальних курсів;
- створення навчальних програм;
- підготовка навчальної та методичної літератури;
- читання лекцій та проведення практичних занять;
- пошук нових педагогічних методів, засвоєння нових педагогічних технологій;
- консультативна та індивідуальна робота зі студентами;
- науково-дослідна робота;
- виховна робота зі студентами;

- робота по підвищенню кваліфікації.

Таким чином, викладач ВНЗ повинен мати здібності організатора, психолога, володіти логікою педагогічного процесу, літературною усною та писемною мовою, бути висококомпетентним спеціалістом свого предмета та ерудитом в інших галузях знань.

Але з'являються і нові вимоги до компетентності викладача. Це пов'язано з постійними змінами в системі освіти. Викладач повинен вміти проектувати учбовий процес, використовувати інноваційні системи навчання.

Загальні вимоги до викладача вищої школи можна сформулювати наступним чином:

1. Професійна компетентність.
2. Загальнокультурна компетентність.
3. Креативність.
4. Комунікативна компетентність.
5. Соціально-економічна компетентність.

Процес формування науково-педагогічних кадрів включає базову вузівську підготовку, післявузівську підготовку та підвищення кваліфікації.

Таким чином, оволодіння професією «викладач вищої школи» вимагає не тільки природних здібностей, таланту, а й великих розумових затрат.

Для студентів технічних ВНЗ «Іноземна мова» є непрофільним предметом, а тому, щоб зробити процес навчання більш ефективним, викладач повинен чітко визначити роль і місце іноземної мови в житті і подальшій діяльності майбутнього інженера.

Пріоритетний напрямок в освіті на сьогодні – це професійно-орієнтоване навчання іноземній мові. Спілкування іноземною мовою стає невід'ємним компонентом професійної діяльності, тому і зростає роль дисципліни «Іноземна мова». На сьогодні важливо не тільки оволодіти навичками спілкування іноземною мовою, але й отримати спеціальні знання з спеціальності.

Викладач іноземної мови у ВНЗ повинен не тільки надати студентам мовну підготовку, а й спрямувати їх на практичне використання іноземної мови позааудиторією, тобто в професійній науковій та інформаційній діяльності. Сьогодні вимагає від викладача замінити підхід «надання знань» на «компетентносний підхід». Він повинен сформувати у студентів компетенції і допомогти їм стати компетентними. Щоб весь процес формування компетенцій був успішним, треба володіти методикою навчання, педагогічними технологіями, дидактикою.

Нові стандарти освіти вимагають наступне:

1. Володіння іноземною мовою є невід'ємною частиною професійної підготовки всіх спеціалістів.
2. Вивчення іноземної мови базується на міждисциплінарній інтегрованій основі.
3. Навчання іноземній мові спрямовано на комплексний розвиток комунікативної, когнітивної, інформаційної, соціокультурної, професійної та загальнокультурної компетенції студентів.

Викладач іноземної мови повинен вміти переконати студентів у необхідності вивчення іноземної мови.

Викладач повинен навчити студента вчитися та привчити його до систематичного навчання, тому що, дуже важливою здібністю випускника є постійне і безперервне поповнення знань і компетенцій. Викладач повинен мати такі професійні вміння:

1. вміння проектувати власні технології у навчанні студентів;
2. вміння постійно вирішувати труднощі і проблеми, що виникають;
3. вміння розробляти і використовувати нестандартні прийоми вирішення педагогічних задач;
4. вміння раціонально оцінювати власну професійну діяльність і ставити реально досяжні цілі.

Велику допомогу викладачам ВНЗ в організації освіти дають нові технології. Викладач, який володіє такими технологіями, не тільки сприяє розвитку вільної творчої особистості студента, але й підвищує власний професіоналізм.

Діяльність викладача складається з навчальної, виховної, організаційної та дослідницької функцій. Чим вища наукова компетентність викладача, тим успішніше він вирішує педагогічні задачі.

Таким чином, для сучасного викладача, який намагається підвищити майстерність, якість навчального процесу, професійно удосконалюватись, традиційної педагогічної освіти недостатньо. Він повинен постійно підвищувати свою професійну компетентність, комунікативну культуру, педагогічну кваліфікацію, проводити безперервний особистий розвиток. І тільки при таких умовах, він зможе забезпечити рівень підготовки кадрів, якого вимагає сучасність.